O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi:
№ BD-60840200 – 1.24
"29" 08 2024 yil

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
q.x.f.d., professor
_____ Elmurodov A.A.
"29" 08 2024

DEVONXONA

FARMATSEVTIKA ISHINI TASHKIL ETISH, BOSHQARISH, IQTISODI VA QONUNCHILIGI FANI BO'YICHA ISHCHI O'QUV DASTURI (SILLABUSI)

(Sirtqi ta'lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000 – Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi:	60840200 – Veterinariya farmatsevtikasi

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o'quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o'quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

R.B.Davlatov - SamDVMChBU, "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasi professori, veterinariya fanlari doktori.

A.R.Tursunqulov - SamDVMChBU, "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasi assistenti.

Taqrizchilar:

D.S.Vaxidova – Toshkent davlat agrar universiteti Umumiy zootexniya va veterinariya kafedrasi professori veterinariya fanlari nomzodi

A.S.Mengliyev – Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti Zooinjeneriya, veterinariya va ipakchilik kafedrasi katta o'qituvchisi v.f.f.d., (PhD).

Fanning ishchi o'quv dasturi "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish" kafedrasining 2024 yil "____" _____dagi "____" -son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _____ **Daminov A.S.**

Fanning ishchi o'quv dasturi "Veterinariya profilaktikasi va davolash" fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024yil _____ _____dagi ____ -sonli bayonnoma).

Fakultet dekani: _____ **Qurbanov Sh.X..**

Kelishildi:

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i professor v.b: _____ **Ro'ziqulov R.F.**

2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o'zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.

7. Abduraxmonov T.A., Davlatov R.B. Veterinariya ishini tashkillashtirish va uning iqtisodi. Darslik, Zarafshon nashriyoti, 2004 yil. – 254 bet.

8. James S. Gaynor., William W. Muir. Handbook of Veterinary Pain Management. 2014 year. – 640 Pp.

9. Никитин И.Н. Организация и экономика ветеринарного дела. Учебник, Издательство «Лань», 2014 год. – 368 стр.

10. Никитин И.Н. Организация ветеринарного дела. Учебник, Издательство «Лань», 2021 год. – 288 стр.

Axborot manbaalari

11. www.Ziyo.net.

12. www.uralrti.ru.

13. www.twirpx.com

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a’lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

3 (qoniqarli) baho;

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: **FITEBIQ2404**
Fan nomi: **Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi**
Semestr/yil: **8-semestr/2024-2025-o'quv yili**
Kafedra: "Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish"
Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Mustaqil ta'lim	Jami
12	16	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **"Parazitologiya va veterinariya ishini tashkil etish"**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 2-o'quv binosi, 287-xona**
Telefon: +99897-285-65-02 ish telefoni; mobil: +99897-285-65-02
E.mail. tursunkulov@mail.ru Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - "Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi" fanining o'qitishdan maqsad – talabalarga veterinariya qonunchiligi, farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi xizmatini tashkiliy tuzilishi, farmatsevtika xizmatining turlari, farmatsevtikada yuritiladigan jurnallar, hisob-kitob hujjatlari, hayvonlarni identifikatsiya qilish, ularni hisobga olish va hisobdan chiqarish tartibi, mutaxassislarning ish uslublari va veterinariya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini aniqlash, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va tashkillashtirish, veterinariya ta'minotini tashkil qilish, veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya sanitariya nazorati, xorijiy davlatlarda veterinariya xizmatini tashkil qilish bo'yicha nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

II. Fanning vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, veterinariya qonunchiligi, veterinariyada hisobga olish, hisobot, hayvonlarni identifikatsiya qilish tartibini, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish va tashkil etish, iqtisodiy tahlil, veterinariya ta'minoti va nazoratini amalga oshirish bo'yicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylik va uzluksizlikda o'rgatishdan iborat.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- Farmatsevtika xizmatini hayvonot dunyosi va inson salomatligini asrashdagi hamda tabiatni muhofaza qilish va ekologik muammolarni hal etishdagi o'rni, farmatsevtika xizmatining xalq xo'jaligida, mudofaa xizmatida va ijtimoiy-

iqtisodiy ahamiyati, xo'jaliklarning iqtisodiy asoslari haqida; ***tasavvurga ega bo'lishi;***

- Chorvachilik ob'ektlari, bozorlar, qayta ishlash korxonalari va chegara hududlarida veterinariya sanitariya nazoratini o'tkazish, zoovetservis faoliyatini tashkil etish, iqtisodiy samaradorlikni baholash usullari, menejment faoliyatlarini yangi va zarur axborot bilan ta'minlash ***ko'nikmalariga ega bo'lish;***
- veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya tadbirlarini rejalashtirish, tashkillashtirish, iqtisodiy tahlil qilish, moliyalashtirish, xususiy veterinariya xizmatini tashkil qilish, veterinariya-sanitariya nazoratini tashkil qilish; ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. "Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi" faniga kirish			
1.1	Kirish. Veterinariya qonunchiligi va Veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishi	1.1.1. "Veterinariya ishini tashkil etish" fanining mazmuni, mohiyati va vazifalari. O'zbekiston Respublikasida veterinariya xizmatining tashkiliy tuzilishi. 1.1.2. Davlat, idoraviy, ishlab chiqarish va xususiy veterinariya xizmatlari. Veterinariya tashkilotlari va ularning faoliyati. 1.1.3. Zooveterinariya punktlarida	2

	epizootologik holatini o'rganish.	topshiriqlarni bajarish	
11.	Epizootiyaga qarshi maxsus tadbirlarni tashkillashtirish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
12.	Yuqumli kasalliklar tarqalganda karantin yoki cheklov tadbirlari.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	8
13.	Veterinariya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	8
14.	Kasalliklarga qarshi o'tkazilgan tadbirlarning iqtisodiy samaradorligi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
15.	Davolash va profilaktik tadbirlarning iqtisodiy samaradorligini aniqlash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
16.	Veterinariya tadbirlarining moliyaviy va moddiy ta'minoti..	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
17.	Xususiy veterinariya xizmati va unga oid hujjatlarni o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	6
18.	Avtomobil va tuproq yo'llarda veterinariya sanitariya nazorati.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	6
19.	Veterinariya nazoratidagi yuklarni tashishga oid hujjatlarni o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	6
20.	Xorijiy davlatlarning veterinariya xizmatini o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	6
Jami:			**152**

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Davlatov R.B., Norqobilov B.T., Qurbonov Sh.X. Veterinariya ishini tashkil etish va iqtisodi. Darslik, Samarqand, 2019 yil. – 304 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar

2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

3. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

		davlat chegarasida veterinariya sanitariya nazorati.	
8.	Xorijiy davlatlarda veterinariya xizmati va xalqaro veterinariya tashkilotlari.	8.1 Xorijiy davlatlarda veterinariya xizmati, xalqaro veterinariya tashkilotlari. Butun dunyo veterinariya assosiyasi. 8.2. O'zbekiston Respublikasi veterinariya xizmatining xalqaro veterinariya tashkilotlari va xorijiy davlatlarning veterinariya xizmati bilan aloqasi.	2
Jami:			**16**

VI. "Farmatsevtika ishini tashkil etish, boshqarish, iqtisodi va qonunchiligi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Veterinariya sohasiga oid huquqiy-me'yoriy hujjatlarini o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	8
2.	Veterinariyada hisobot shakllari va ularni rasmiylashtirishni o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
3.	Veterinariyada jurnal shakllari va ularni rasmiylashtirishni o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
4.	.Hayvonlar identifikatsiya qilish tartibini o'rganish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	8
5.	Veterinariya pasportini rasmiylashtirishni tartibini o'rganish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
6.	Veterinariya profilaktik va epizootiyaga qarshi tadbirlar rejasini tuzish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
7.	Yuqumsiz kasalliklarni oldini olish tadbirlari rejasini tuzish.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
8.	Hayvonlarni asrashda veterinariya nazoratini tashkil qilish.	Adabiyot manbalaridan foydalanib taqdimot tayyorlash va individual topshirish	8
9.	Veterinariya mutaxassislarining xo'jalik tadbirlaridagi ishtiroki.	Adabiyot manbalaridan foydalanib konspekt qilib, referat yozish	8
10.	Chorvachilik xo'jaliklarining	Adabiyotlardan foydalanib amaliy	8

		veterinariya xizmati. Veterinariya mutaxassilarining shtatlari va ularni nomlari. Veterinariya ishiga rahbarlik qilish va uni boshqarish uslublari.	
2-modul. Veterinariya farmatsevtikasini hisobga olish			
2.1	Veterinariya farmatsevtikasini hisobga olish va hisoboti	2.1.1 Veterinariya farmatsevtikasida hisobga olish. Veterinariya farmatsevtikasida hisob-kitobi hujjatlari. Veterinariyada yuritiladigan jurnal shakllari. 2.1.2. Veterinariya faoliyatida yuritiladigan hisobot turlari va ularni tayyorlash tartibi. Veterinariyada ish yuritish. Veterinariyada yuritiladigan birlamchi hujjatlarni rasmiylashtirish. 2.1.3. Veterinariyada hujjatlarini tayyorlash, taqdim etish, ularni qabul qilish va saqlash qoidalari.	2
3.1	Veterinariya farmatsevtiksi tadbirlarini rejalashtirish va tashkillashtirish	3.1.1. Veterinariyada rejalashtirishning ahamiyati, rejalashtirish ob'ektlari, rejalarga quyiladigan talablar, uning asosiy tamoyillari. Veterinariya tadbirlarini rejalashtirishning asosiy turlari. Veterinariya profilaktik va epizootiyaga qarshi tadbirlar rejasi 3.1.2. Veterinariya tadbirlarini tashkillashtirish. Chorvachilikda umumiy va maxsus profilaktik tadbirlarni tashkillashtirish. Hayvonlarni klinik ko'rik va dispanserizatsiyadan o'tkazish. Veterinariya davolash ishlarini tashkillashtirish. 3.1.3. Yuqumli kasalliklarni oldini olish va surunkali kasalliklarda sog'lomlashtirish tadbirlari. Hayvonlarni yuqumli kasalliklarida karantin yoki cheklov o'rnatish. Yuqumsiz kasalliklarning oldini olishda xo'jaliklarning veterinariya mutaxassislari katta rol o'ynaydi.	2
4.1	Farmatsevtika dori vositalarining moliyaviy ta'minoti	4.1.1 Veterinariya ta'minotining ahamiyati. Veterinariya ta'minoti ob'ektlari. Veterinariya ta'minotini amalga oshirish usullari. Veterinariya tovarlarini hisobga olish va saqlash. 4.1.2. Veterinariya tovarlarini sarflash va	2